

Helena Särkijärvis m.fl.:s motion om ett mer hållbart skogsbruk i staden

693/11.03.04/2018

Stadsfullmäktige 02.10.2018 § 96

Beslut

Stadsfullmäktige antecknade följande motion för kännedom:

"Finland som stat har förbundit sig att bekämpa klimatförändringen så att klimatuppvärmningen ska begränsas till klart under två grader som anses vara en kritisk gräns. Ifall människans utsläpp av växthusgaser ständigt fortsätter att öka, kommer klimatet globalt att bli mer än tre grader varmare fram till slutet av detta århundrade. Den kraftiga uppvärmningen hotar födoproduktionen och vattentillgångarna och kan göra att antalet klimatflyktingar stiger till upp till hundratals miljoner människor.

De finska skogarna har hittills fungerat som kolsänkor, men de ökade avverkningarna hotar allvarligt att försämra våra skogars kolbindningskapacitet. Försvagade kolsänkor leder till att utsläppen i atmosfären ökar, och detta under en tid då det skulle vara nödvändigt att uppnå betydande utsläppsminskningar för att bekämpa en allvarlig uppvärmning av klimatet. Kolsänkorna i skogarna och marken kommer att få en allt större betydelse i klimatpolitiken inom de kommande åren. Enligt klimatavtalet från Paris borde kolutsläppen och kolsänkorna vara i balans fram till slutet av detta århundrade.

Skogarna i Pargas stad behöver i framtiden skötas så att så mycket kol som möjligt hinner bindas i träden före avverkning. Skogen borde inte brukas och förnygras som en likåldrig trädgeneration, utan målet för skogsbruket borde vara skogsbestånd med träd av olika åldrar. Kalhuggningen försämrar skogens kolbalans för 20 år framåt och inte ens borttagandet av hyggesavfallet kompenserar för slutavverkningens påverkan på kolbalansen.

Den snabba minskningen av naturens mångfald utgör ett hot mot jordens biosfär. För närvarande lever mer än en tredjedel av de utrotningshotade arterna i Finland i skogarna. I synnerhet har minskningen av antalet gamla skogar gjort att flera arter blivit snabbare utrotningshotade. Naturens mångfald i ekonomiskogarna kan förbättras till exempel genom att avlägsna granar från lundar, spara död ved, ta hänsyn till fåglarnas häckningstider och gynna skogsbruksmetoder som bygger på hyggesfritt skogsbruk. Kalhuggningarna försämrar betydligt också möjligheterna att använda skogarna för rekreation.

Ett centralt mål i Pargas stads strategi är aktivare fritid i en grönare stad. Det betyder i praktiken till exempel att närskogar ska bevaras och motion i naturen ska främjas. I stadens strategi nämns också strävan mot att bli en kolneutral stad. För att uppnå detta mål borde staden utöver att sträva efter att minska klimatutsläppen även sträva efter att öka kolsänkorna.

Det primära målet med skötseln av offentligt ägda skogar ska inte vara att uppnå maximal ekonomisk vinning, utan välbefinnandet för människan och naturen. De metoder som staden använder i skötseln av sina skogar borde alltså vara sådana att de främjar naturens mångfald, kolbindningen och användningen av skogarna för rekreation. Den gröna skärgårdsstaden ska föregå här med exempel.

Jag föreslår att de primära målen för skogsbruket i Pargas stad ska vara naturens mångfald, användningen av skogarna för rekreation och kolbindningen. Staden borde också utreda vilka skogsområden som kunde anslutas till METSO, handlingsprogrammet för den biologiska mångfalden i skogarna i Södra Finland, och utifrån utredningarna påbörja lämplig skötsel av områdena. Staden borde övergå från skogsbruk som bygger på slutavverkningar till att tillämpa skogsbruksmetoder som bygger på hyggesfritt skogsbruk.

Klimatförändringen väntar inte. Minskningen av naturens mångfald väntar inte. Vi kan besluta att göra något åt de här sakerna. Låt oss alltså skrida till verket."

Stadsstyrelsen 17.08.2020 § 154

Beredare

Stadsgeodet Daniel Backman, tfn 040 488 6066

Miljövärdschef Carl-Sture Österman, tfn 044 458 5927

Föredragande

Stadsdirektör Patrik Nygrén, tfn 040 511 4383

fornamn.efternamn@pargas.fi

Finlands skogsbestånd och därmed även skogens betydelse som kolsänka växer, detta trots att avverkningarna samtidigt har ökat. Finland är täckt av skog till 86 % vilket betyder ca 26,2 miljoner ha. Av denna skogstäckta yta är ca 10 % tvinmark och impediment. Den skogbeklädda ytan har hållits i stort sett oförändrad de senaste årtiondena, förutom att en del träsk- och myrmarker blivit beskogade. Av skogen ägs lite över hälften av privatpersoner, staten äger 35 %, företag äger ca 7 % och kommuner samt församlingar äger tillsammans ca 6 %. Den totala mängden virke i Finlands skogar är ca 2 475 milj. m³ och ökade år 2018 med ca 14 milj. m³. Den totala tillväxten var 108 milj. m³ och avverkningarna 94 milj. m³. Den årliga tillväxten har fördubblats sedan 1950-talet och det beror till stor del på att man har dikat kärr och förnyat dåligt växande skogar. Ökningen i tillväxt började synas från 1970-talet framåt. Från åren 1920 till 1970 var mängden virke i skogarna runt ca 1 500 milj. m³, efter det har det varit en ganska linjär nettotillväxt till dagens ca 2 500 milj. m³. (Luke 2019 s. 17 & 21)

Ökningen har till stor del skett som följd av att det på 70-talet infördes nya sätt att sköta skogarna, något som då benämndes som effektiviserat skogsbruk (tehometsätalous), i dag kallat konventionellt skogsbruk. Metoden innehåller normala gallringar, avverkningar och planteringar. Före detta idkades skogsbruk där man systematiskt tog bort de största träden och lämnade kvar det mindre trädbeståndet. Förnyandet av skogen skedde därmed naturligt, men tillväxtmässigt var metoden inte effektiv. Detta liknar till stor del det som i dag benämns som kontinuerligt skogsbruk. På LUKE framhåller man att det är osäkert vad som skulle hända ifall man i Finland på stora områden skulle övergå till kontinuerligt skogsbruk. Det saknas även entydiga uppgifter om hur mycket kol

som binds i markbotten och hur mycket koldioxid som tidigare frigjorts i samband med utdikning och torrläggning av kärrmarker. (YLE 15.10.2019)

Skogarna och kärren har en roll för klimatmålen, men oklart är hur stor denna slutligen är. Koldioxidnivåerna i atmosfären har ökat drastiskt sedan 1960-talet, då koncentrationen av CO₂ i luften var ca 310 ppm, nu är enheten ca 414 ppm, vilket anses vara ca 50 % högre än en naturlig nivå. Detta är ett problem eftersom den inkommande strålningen är av sådan frekvens att högre nivåer av CO₂ inte inverkar på den inkommande solstrålningen. Den utgående värmestrålningen däremot har en sådan frekvens att den stoppas i atmosfären vid höga halter CO₂, vilket leder till att värmen blir kvar och åstadkommer en s.k. växthuseffekt. Kol finns i princip överallt och då denna frigörs stiger koldioxidnivån. Mängden bundet kol är totalt ca 1,05 milj. giga ton (Gt) i ett flertal olika former. Av denna mängd finns ca 0,1 % i atmosfären ca 0,4 % på land, i havet 3,8 % och resterande ca 95,7 % i permafrosten. Skillnaden mellan dessa är att kolets kretslopp i skogen, utan utomstående inverkan är 10–100 år och för permafrosten 100 milj. år vilket i praktiken betyder att kol i permafrost (bunden i t.ex. olja) hålls bunden om den inte utvinns. Skogen förnyas automatiskt genom förruttnelse osv. (Thomssen och Selander 2020)

Skogen har ändå en påtaglig betydelse för kolbalansen eftersom 1 m³ virke binder ungefär ett ton CO₂. Detta betyder att nettotillväxten, 2 500 milj. m³ virke medför att lika många miljoner ton koldioxid binds. Därtill beräknas kollagret i skogsmarken vara ungefär det dubbla. Kolbindningen i skog (mark+ växtlighet) var under 2018 ca 17 milj. ton CO₂ vilket motsvarar ca 1/3 av hela landets koldioxidutsläpp. Det är dock osannolikt att virkestillväxten och därmed kolbindningen skulle hinna upp koldioxidutsläppen. För att maximera kolbindningen behövs växande skogar. Kolbindningen i trävirke är som störst under trädens snabbaste tillväxtfas, alltså för trädbestånd i 40–60 års ålder och det största kollagret finns i virkesrika bestånd. För att idka s.k. klimatsmart skogsbruk bör kolbindningen maximeras genom att maximera tillväxten från frö till avverkning. Faktorer som gynnar bindningen av kol är att använda rätt frö och plantmaterial, välja rätt trädslag till rätt plats, stöda plantornas tillväxt, gynna blandbestånd och inslag av lövträd, gallra för att förbättra tillväxt och anpassa omloppstiden efter beståndets skick. Viktigt för mångfalden är även att lämna levande naturvårdsträd, död ved och kantzoner. (Thomssen och Selander 2020)

Pargas stad äger ca 800 ha skog. Stadens skogar kan indelas i tre kategorier. Parksskogar ca 250 ha som finns inom detaljplaneområden, ca 450 ha skog som finns utanför detaljplanerade områden och som ingår i stadens skogsbruksplan och därtill ca 100 ha skog som varken finns på detaljplaneområde eller som ingår i stadens skogsbruksplan.

Parksskogar finns i huvudsak i närhet av bebyggelse och vid skötsel och avverknings i dessa skogar fokuseras på det rekreativvärde områdena har för invånarna. Områdena kan ha eller sakna skogsbruksplan, men de primära åtgärder som görs är gallringar där man eftersträvar att även avlägsna kvistar och övriga hyggesrester. En ganska stor del av parksskogarna har till följd av resursbrist blivit dåligt- eller helt o-skötta och är i behov av gallring. Detta dels för att göra dem mera attraktiva som strövområden och dels för att hålla intilliggande

bostadsområden ljusa och inbjudande. Staden har tillsammans med skogsvårdsföreningen nu påbörjat och kommer systematiskt att fortsätta åtgärda parkskogarna.

Den andra kategorin är skogar utanför detaljplanerområden för vilka uppgjorts skogsbruksplan och där det i huvudsak idkas konventionellt skogsbruk. Skogsbruksplanerna för åren 2019–2028 är fastställda av bygg- och miljönämnden i två etapper, först för Pargas stadsdel 17.10.2018 § 141 och 12.6.2019 § 97 för Nagu, Korpo och Houtskär. Definitionen av en skogsbruksplan enligt skogslagen 1093/1996 4 § är "en uppdaterad plan som gäller skötsel och användning av, naturvärden för samt virkestillgångar och tillståndet i en skogsägares skogar på en eller flera skogsfastigheter." Den innehåller information om beståndet, skogsvårdsbehov, virkesförsäljningsmöjligheter och inkomster från skogen under den tid planen gäller, liksom kostnader för de skogsvårdsåtgärder som behöver utföras för en hållbar användning av skogen. Skogsbruksplanen följer grundsyftet i 1 § skogslagen som är "att främja en i ekonomiskt, ekologiskt och socialt hänseende hållbar skötsel och användning av skogarna så att skogarna uthålligt ger en god avkastning samtidigt som deras biologiska mångfald bevaras."

Skogsnaturens mångfald beaktas och tryggas t.ex. genom att man bevarar särskilda biotoper och livsmiljöer så som bl.a. lund- och örtekärr som kännetecknas av frodig och krävande vegetation, varierande trädbestånd och buskvegetation, trädfattiga myrar på impediment eller tvinmark, och bördiga mindre lundområden som kännetecknas av mull osv. Markägaren, avverkaren och planeraren är skyldiga att anmäla om och beakta sådana områden (skogslagen 7 §, 7a § & 10 §).

Enligt stadens skogsbruksplan var virkesförrådet i stadens skogar 137 418 m³ år 2019. Enligt de föreslagna åtgärderna skulle avverkningarna uppgå till 38 000 m³. Trots de föreslagna avverkningarna beräknas mängden virke i stadens skogar under planeperioden öka med 1 200 m³. Ett faktum är att osäkra väderförhållanden och avsaknaden av snö och frusen mark gjort att avverkningarna inte kunnat förverkligas i planerad omfattning. Vid såväl gallring som slutavverkningar läggs vikt vid att begränsa negativa konsekvenser för skogsmarken, exempelvis djupa körspår. Det är därför sannolikt att avverkningarna även i fortsättningen kommer att stanna under planerad nivå. Inkomsterna från skogsbruket har för perioden beräknats till ca 60 000 €/år. Nämnden beslöt under denna period att man förbjuder avverkningar under fåglarnas häckningstid och har gett tjänsteinnehavarna i uppdrag att söka efter ett lämpligt område att på lång sikt testa kontinuerligt skogsbruk. Det har också inletts ett samarbete med Pargas naturskyddsforening gällande skogsvårdsåtgärder. Föreningen har kommenterat planerna och gett förslag till åtgärder för vissa skogsfigurer, i några fall också konkret i terrängen.

Den tredje kategorin är skogsområden som finns utanför detaljplan och som inte ingår i skogsbruksplanen. Sådana är bl.a. Långholmen, Norrbyholm och ett antal andra speciella skogsskiften som ansetts viktiga att hålla utanför skogsbruksplanen och för vilka behövs annan typ av skötselåtgärder. Målen är att staden som markägare här har möjlighet att klart styra vilka ingrepp som görs, kan möjliggöra specialåtgärder och speciellt undvika åtgärder som försämrar

områdenas naturvärde eller som skulle begränsa invånarnas möjlighet att använda och nyttja dessa områden för ex. rekreation.

Sammanfattningsvis kan konstateras att med nuvarande skogsbruksmetoder och nu gällande skogsbruksplan 2019–2028 ökar den årliga tillväxten, avverkningspotentialen och den kvarvarande virkesmängden i Pargas stads skogar. Här bör beaktas att drygt 200 ha av stadens skogsmark behandlas som specialområden som inte direkt berörs av skogsbruksplanen och där det inte finns målsättningar för ex. avverkningar.

Om skogsbruksmetoderna och skötseln av Pargas stads skogsmark ändras radikalt har vi ingen kännedom om inverkan på längre sikt. Det mest hållbara torde därför vara att fortsätta skogsskötseln i enlighet med nu gällande skogsbruksplan med betoning på åtgärder för att öka kolbindningen i stadens skogar. Detta har redan påbörjats och kan åstadkommas genom ett klimatsmart skogsbruk där vi även beaktar ekonomiska aspekter av virkesförsäljningen, tar hänsyn till biologisk mångfald och bindningen av kol.

Kompletterande material Grunduppgifter ur skogsbruksplanerna 2019–2028 för Pargas, Nagu, Korpo och Houtskär (Väståbolands skogsvårdsförening).

Kolets kretslopp och skogsvårdens inverkan, Föreläsning/Skogsbrukets vinterdagar 11.2.2020 (Pia-Maria Thomssen, Annika Selander Skogsscentralen).

Luke Suomen Metsätalot 2019, ISBN 978-952-326-856-2 (Verkkajulkaisu) Antti Ihalainen, Elina Mäki-Simola, Aarre Peltola, Tiina Sauvula-Seppälä, Jukka Torvelainen, Esa Uotila, Eeva Vaahtera ja Esa Ylitalo
https://stat.luke.fi/sites/default/files/suomen_metsatilastot_2019_verkko2.pdf

Tehometsätalous loi Suomeen jättimäisen uuden hiilivaraston – lähes kaksinkertaisti Suomen puuvarat 50 vuodessa. 15.10.2019.
<https://yle.fi/uutiset/3-11020565>

[Skogslag 12.12.1996/1093](#)

Förslag Stadsfullmäktige tar del av ovanstående information och förklarar motionen slutbehandlad.

Beslut Förslaget godkändes.

Delgivning Efter slutligt beslut: Helena Särkijärvi, stadsgeodeten, miljövårdschefen

---